

DALIA SOFER

SEPTEMBRIE ÎN SHĪRĀZ

Ediția a doua

Traducere din limba engleză și note de
Ioana Văcărescu

CORINT
FICTION

1

Când Isaac Amin vede doi bărbați înarmați intrând în biroul lui din Teheran, la douăsprezece jumătate într-o zi caldă de toamnă, primul său gând este că nu va mai putea lua prânzul cu soția și cu fiica lui, așa cum le promisese.

— Fratele Amin? întreabă bărbatul mai scund.

Isaac aprobă din cap. Cu câteva luni în urmă îl luaseră pe prietenul său, Kourosh Nassiri, iar la doar câteva săptămâni după aceea s-a aflat că și Ali, brutarul, dispăruse.

— Am venit din ordinul Gărzilor Revoluționare. Bărbatul mai scund își îndreaptă pușca direct spre Isaac și pornește către el cu pași prea mari pentru picioarele lui. Ești arestat, Frate.

Isaac închide registrul de contabilitate din fața lui. Se uită la birou, la obiectele care sunt martore indifferente ale scenei – dosarele împrăstiate, un prespapier din metal, un pachet de țigări Dunhill, o scrumieră din cristal și o ceașcă cu ceai proaspăt preparat, în care plutesc două frunze de mentă. Calendarul e deschis, iar Isaac se uită stăruitor la dată, *20 septembrie 1981*, la notițele mâzgălite pe pagină – *telefon dlui Nakamura pentru perle, prânzul acasă, primire transport de opal negru din Australia la 3 p.m., luat pantofii de la*

cizmar – angajamente pe care nu și le va respecta. Pe pagina alăturată din calendar se vede o fotografie lucioasă a Mausoleului Hâfez din Shîrâz. Sub ea sunt tipărite cuvintele „Orașul poeților și al trandafirilor”.

— Aș putea să văd mandatul? rostește Isaac.

— Mandatul? pufnește bărbatul. Frate, nu te preocupa tu de mandat.

Celălalt bărbat, tăcut până acum, face câțiva pași.

— Ești Fratele Amin? întreabă el.

— Da.

— Atunci te rugăm să ne urmezi.

Isaac le privește din nou puștile, vede că bărbatul cel scund are deja degetul pe trăgaci, așa că se ridică și, împreună cu cei doi, iese din clădirea de birouri, ale cărei cinci etaje par ciudat de pustii. În dimineața aceea observase că doar nouă dintre cei șaisprezece angajați ai lui veniseră la muncă, dar nu se gândise prea mult la asta; oamenii erau imprevizibili în ultima vreme. Acum însă se întreabă unde erau. Oare știuseră dinainte?

Când ajung în stradă, Isaac simte soarele încălzindu-i ceafa și spatele. Se simte calm, aproape amorțit, și își spune că trebuie să rămână așa. O motocicletă neagră e parcată pe colț, lângă Jaguarul lui strălucitor, de un verde-smarald. Bărbatul cel scund se încruntă în direcția automobilului elegant, se urcă apoi pe motocicletă lui, ridică frâna și pornește motorul. Isaac se urcă al doilea, urmat de celălalt soldat.

— Ține-te bine, spune soldatul.

Brațele lui Isaac îl apucă pe bărbatul cel scund, iar celălalt soldat își pune mâinile pe mijlocul lui Isaac. Prins ca într-un sendviș între cei doi, Isaac simte spatele osos al unuia dintre ei în abdomen și burta celuilalt împingându-l

în spate. Mirosul acru de păr nespălat îl face să icnească a vomă. Întorcându-și capul ca să ia o gură de aer curat, îl vede pe unul dintre angajați, pe Morteza, înghețat parcă pe trotuar, ca spectator al unei procesiuni funerare.

Motocicleta trece vijelios prin spațiile înguste dintre mașinile prinse în trafic. Isaac vede orașul alunecând repede pe lângă el, transformarea lui fiind mai evidentă ca niciodată: afișele filmelor și reclamele la șampon fuseseră înlocuite cu picturi murale ale clericilor; străzile ce purtau odinioară nume de regi au acum denumiri ce elogiază revoluția; iar femeile și bărbații odinioară strălucitori deveniseră umbre cu bărbi lungi sau cu văluri negre. Mirosul de chebap sau de porumb prăjit ce se ridică din grătarul comerciantului ambulant umple aerul orei de prânz. Își cumpărase de multe ori de aici sendvișuri calde cu carne de miel, uneori luând la pachet chiar și două duzini, pentru angajații lui; se adunau cu toții în bucătărie, scoteau carnea friptă din frigărui cu feliile de pâine și mestecau zgomotos. Isaac li se alătura din când în când și, deși nu-și putea permite să mănânce cu un asemenea abandon de sine, era încântat că el inițiasse adunarea.

Vânzătorul, vânturând carnea de pe grătar, îl privește uluit pe Isaac în timp ce acesta trece pe lângă el pe motocicletă. Isaac îl privește și el, dar gardienii măresc viteza și el ametește brusc, gata să cadă. Își încleștează degetele pe mijlocul celui care conduce.

Se opresc în dreptul unei clădiri cenușii, coboară de pe motocicletă și intră. Revoluționarii se salută între ei, iar pe Isaac îl conduc într-o cameră ce miroase a transpirație și picioare nespălate. Încăperea e mică, poate cât o cincime din sufrageria casei lui, iar pereții sunt văruiți în galben-muștar. Este așezat pe o bancă, ce e deja ocupată de vreo zece

bărbați. E înghesuit între un bărbat între două vârste și un puști de 16 sau 17 ani.

— Nu știi de ce tot mai aduc oameni pe banca asta, mormăie bărbatul de lângă el, vorbind ca pentru sine, dar suficient de tare ca Isaac să-l audă.

Isaac observă că omul poartă pantaloni de pijama, șosete și pantofi.

— Tu de cât timp ești aici? îl întreabă, hotărând că ostilitatea bărbatului n-are legătură cu el.

— Nu știi exact, îi răspunde. Au intrat peste mine în casă în toiul nopții. Pe nevastă-mea a apucat-o isteria. Tot insista să-mi facă un sendviș cu brânză înainte să plec. Nu știi ce-i venise. A tăiat brânza cu mâini tremurătoare. A pus chiar și mărar și ridichi. Când să-mi întindă sendvișul, unul dintre soldați i l-a luat din mână, l-a mâncat din trei sau patru îmbucături și a zis: „Mulțumesc, Soră. De unde ai știut că mi-e foame?”

Auzindu-i povestea, Isaac își dă seama că fusese norocos; măcar familia lui fusese scutită de o asemenea scenă.

— Banca asta îmi nenorocește spatele, continuă bărbatul. Și nici măcar nu mă lasă să merg la baie.

Isaac își sprijină capul de perete. E ciudat că a fost arestat tocmai astăzi, când voia să se revanșeze pentru absențele lungi față de soția și de fiica lui, luând prânzul cu ele. De luni întregi pleca de-acasă în zori, când munții Alborz, acoperiți de zăpadă, erau dezvăluiți în lumina roșiatic-portocalie, iar orașul se scutura de somn, luminile din dormitoare și bucătării aprinzându-se una după alta, întâi câteva, apoi din ce în ce mai multe. Se întorcea de la birou la multă vreme după ce vasele de la cină fuseseră spălate și puse pe la locurile lor, iar Shirin se culcase deja. Noaptea, urcând scara din vila sa

cu două etaje, auzea deja zumzetul televizorului în sufrage-rie, unde o găsea pe Farnaz, în cămașa ei de noapte din mătase, cu coniacul în mână, înecând în alcool haosul știrilor de seară. Coniacul, spunea ea, cu vaporii lui înțepători, cu gustul plin și căldura pe care o provoca, făcea știrile mai ușor digerabile; Isaac nu obiecta față de acest nou obicei al ei, care, bănuia el, compensa absențele lui. Stătea în picioare lângă ea, cu servieta ca o prelungire a propriei mâini, nici așezat lângă ea și nici ignorând-o; asta era tot ce reușea să facă. Își vorbeau foarte puțin, câteva cuvinte despre ziua care trecuse, despre Shirin sau despre vreo explozie de pe undeva, iar el se retrăgea în dormitor, epuizat, încercând să adoarmă fără a reuși însă, în timp ce bâzâitul televizorului se auzea în întuneric. Zăcând treaz în pat, Isaac se gândea adesea că, dacă ea ar fi oprit știrile și ar fi venit la el, și-ar fi putut aminti cum să vorbească cu ea. Însă televizorul, cu imaginile mulțimilor revoltate și ale clădirilor în flăcări – cu tabloul blestemat al țării aruncate în haos, stradă după stradă – îi luase locul lui Isaac cu multă vreme înainte ca el să fi învățat să se refugieze în muncă, chiar cu multă vreme înainte ca paharele de coniac să fi devenit necesare.

Apar trei gardieni care împart farfurii din metal pline cu orez. Isaac privește cu atenție mâncarea; dacă e otrăvită? Gândul trebuie să le fi trecut prin minte și altora, căci în cameră nu se aude niciun sunet.

— Mâncați, proștilor! zbiară unul dintre gardieni. Nu știți când o să vă vină masa următoare.

Tacâmurile încep să zăngănească. Orezul e uscat și fără gust, iar niște boabe de linte nefierte, aruncate înăuntru cu

ceva întârziere, scârțâie între dinții lui Isaac. Dar îi e foame și decide să mănânce tot.

— *Agha* – domnule! strigă spre unul dintre gardieni bărbatul îmbrăcat în pijama. Vă rog. Trebuie să merg la baie.

Gardianul se uită la el o vreme, apoi pleacă, dezinteresat. Bărbatul se ghemuiește pe locul lui. Nu mănâncă.

Isaac mestecă și revede în minte evenimentele acelei după-amiezi – cum în momentul în care le văzuse umbrele pe coridorul întunecat din fața biroului său își închisese sticloul și îl pusese jos, predându-se înainte ca ei să fi deschis măcar gura; cât de absurd părea acum tot ce se întâmplase din acel moment. Pentru prima oară de când fusese arestat, Isaac realizează acum ce i se întâmplase: viața lui, dacă o să mai rămână ceva din ea, urmează să fie cu totul diferită de acum înainte. Poate că n-are să-și mai atingă soția niciodată, poate că n-are să-și vadă fetița crescând, poate că ziua în care se aflate în aeroport, făcându-i cu mâna fiului său care pleca la New York, fusese ultima oară când îl văzuse. În vreme ce se gândește la aceste lucruri, simte o mână strecurându-se în mâna sa. Tresare și întoarce capul.

— Salut. Eu sunt Ramin, rostește băiatul de lângă el.

Isaac privește în ochii mari și negri ai puștiului și recunoaște în ei groaza pe care o simte și el, pe care se străduise s-o învingă întreaga după-amiază. Mâna băiatului e rece, are degetele ca de gheață.

— Câți ani ai?

— Șaispe.

Cu doi ani mai mic decât fiul lui Isaac, Parviz.

— Părinții tăi știu că ești aici?

— Tata a murit. Iar mama e deja în închisoare de două luni.

— N-au să te țină multă vreme, ești doar un puști.

Ramin dă din cap și inspiră adânc. Încurajarea, pe care Isaac o oferise mai curând dintr-un instinct patern decât din convingere, pare să-l fi calmat.

— De ce crezi că ne țin aicea? Întreabă băiatul. Încearcă să se hotărască la ce închisoare să ne trimită?

— Gura! Vocea unui gardian străpunge tăcerea care se așternuse în cameră, asemenea prafului. Nu vă agravați situația!

Se supun, rămân tăcuți. Isaac încearcă să-și imagineze povestea lui Ramin. Poate că familia lui e înrudită cu șahul. Sau poate că băiatul e unul dintre acei comuniști înflăcărați, care protestează împotriva noii tiranii islamice, așa cum o făcuseră și împotriva vechii monarhii. Sau poate că e mult mai simplu de atât. Băiatul ar putea fi evreu, ca Isaac, sau chiar mai rău, de credință Bahá'í, și să considere că toată umanitatea este de o singură rasă și că există o singură religie, aceea a lui Dumnezeu.

Aude din stânga un sunet de apă care se revarsă pe podea.

— Iertați-mă, rostește bărbatul care stătuse lângă el.

Acum e într-un colț, cu spatele spre cameră, iar la picioarele lui se formează o băltoacă galbenă care se scurge spre mijlocul încăperii. Câțiva dintre bărbați se foiesc jenați pe locurile lor.

— Nu mai pot să mă țin, spune bărbatul. Îmi pare rău.

Isaac îl privește. Pijamaua e de un vișiniu intens, cusătura pantofilor din piele, solizi, perfecți, e invizibilă – fuseseră, fără îndoială, cusuți manual, într-un atelier prăfuit dintr-un cartier mărginaș din Londra sau Milano. Detaliile acestea, indicii ale vieții pe care bărbatul o lăsase în urmă, îl fac pe

Isaac să-l compătimească și mai mult. Aici sunt cu toții tratați la fel, își dă el seama. Fie că sunt foști membri ai anturajului șahului, oameni de afaceri influenți, rebeli comuniști, brutari, vânzători în bazar sau ceasornicari. În camera asta, jefuiți de accesorii și de bunurile lor, ei sunt doar niște trupuri, la fel de expuse focului unui pluton de execuție, dar egale și în fața posibilității de a pleca acasă neatinse, cu o poveste palpitantă pentru prieteni și familie.

Închide ochii, încercând să nu se gândească la râsul soției lui, la zâmbetul fiului sau la buclele fiicei sale. Când deschide ochii, vede că în fața lui se oprișe un bărbat, cu trupul conturat de lumina care vine de la singurul bec din tavan.

— Ridică-te, îi spune bărbatul.

Isaac se ridică în picioare, dar genunchii înțepeniți ca niște balamale ruginite îl fac să cadă înapoi pe bancă. Bărbatul rămâne impasibil, cu un dosar sub braț; nu-i oferă ajutorul. Isaac încearcă din nou, de data asta reușind să rămână în picioare. Bărbatul îi scoate ceasul de la mână și îi ia cureaua; le bagă pe amândouă în buzunarul hainei lui verzi. Apoi își desface o batistă de la încheietura mâinii și îl leagă pe Isaac la ochi, făcându-i un nod dublu la ceafă și trăgând de material cu brutalitate. Isaac simte cum genele îi sunt lipite de pleoape, iar ochii striviți sub legătură se cufundă în întuneric. Simte deja lipsa simplei posibilități de a clipi – această cea mai neînsemnată mișcare făcută de om.

Apoi e condus afară din clădire, în stradă. Traficul după-amiezii îi acoperă sunetul pașilor. Aude zgomotul făcut de niște saboți și-și amintește de pașii fiicei sale, iar când sunetul se apropie, aude vocea unui copil:

— Mamă, uite! Omul ăla – ce-a făcut?

Privat de capacitatea de a vedea, Isaac uitase că alții îl pot vedea pe el. Se simte brusc jenat, sperând că oamenii nu stau în pragul caselor sau pe la ferestre vorbind despre el. Simte cum țeava unui pistol îl împunge în spate.

— Mai repede! îi ordonă bărbatul. Crezi că suntem la plimbare?

Isaac grăbește pasul.

Îl urcă în spatele unei dube, între doi bărbați, unul din ei mirosind a fum de țigară și a apă de trandafiri. În timp ce ascultă uruitul motorului și discuțiile dintre gardieni – pe cine trebuie să mai ridice, dacă să oprească să pună benzină –, Isaac încearcă să atașeze voci figurilor pe care le văzuse mai devreme, însă își dă seama că nu reținuse cum arătau cei care îl luaseră. Hainele le erau neîngrijite, atâta putea spune cu certitudine. Iar ultimul, cel care îl legase la ochi, avea o barbă ascuțită. Însă nu-și amintește figura niciunuia.

Se gândește la prietenul lui, Kourosh Nassiri, al cărui nume îl citise într-o dimineață în ziar, la rubrica zilnică a celor executați. Rămăsese cu privirea ținută asupra lui, un nume printre alte zeci. Farnaz stătea în fața lui, pilindu-și unghiile. O privise atunci, dar nu se putuse convinge să-i spună ceea ce tocmai citise: nici nu voise s-o supere, s-o tulbure, dar mai ales nu voise să fie martor al suferinței ei; de-abia putea să facă față propriei dureri. Îi lăsase ziarul pe masă și plecase la muncă. Moartea lui Kourosh îl făcuse să realizeze că execuțiile nu mai erau rezervate prietenilor șahului, generalilor sau acoliților; oricine putea fi executat acum, oricine nu era agreat sau nu se mai integra. În dimineața aceea, când aștepta în traficul blocat, se întrebase cum îl omorâseră – plutonul de execuție sau spânzurarea

erau modalitățile cele mai probabile –, iar el își imagina prietenul murind, oricât de mult încerca să se împotrivească acestor gânduri. Atunci se întrebase pentru prima oară dacă nu cumva el avea să urmeze.

Își lasă capul pe spate. E conștient de faptul că asta poate fi una dintre ultimele sale zile; în același timp, ar putea fi o zi pe care are să și-o amintească ani întregi de-acum înainte, sorbind espresso într-o cafenea sau întins în pat, într-un oraș necunoscut lui acum, dar departe de casă. Ar fi trebuit oare să fi plecat din țară imediat ce au început revoltele, așa cum au procedat mulți alții? Dar unde ar fi putut să meargă? În cei doi ani care trecuseră de la începutul revoltelor pierduse atât de mult: patru angajați fugiseră, dragul său prieten Kourosh murise, mașina îi fusese distrusă într-o explozie din fața Universității din Teheran – din fericire, fiul lui, care mersese cu mașina la facultate în dimineața aceea, nu se afla în ea la momentul exploziei –, dar și lucruri nu atât de concrete, precum dorința de a-și atinge soția, interesul față de notele primite la școală de fetiță sau amintirea locurilor pe care își dorise să le viziteze. Toate acestea dispăruseră din viața lui, și oare nu se desprinsese de ele cu demnitate? Însă la cei 35 de ani de muncă neîntreruptă nu fusese dispus să renunțe și nici la succesul de care se bucurase. Avea convingerea fermă – și naivă, își dă acum seama – că lucrurile care iau o turnură proastă sunt îndreptate, în cele din urmă.

Se trezește rostind o rugăciune, aceeași pe care o spunea când era copil, înainte de culcare. *Hash-kiveynu Adonai Eloheynu lâ shalom, Vâ ha-amideynu Malkeynu lâ ha-yim* – „Lasă-ne să ne odihnim, Doamne, Domnul nostru, în pace,

și trezește-ne înapoi la viață, Regele nostru”. *U-fâ ros aleynu sukkat shâlomekha, vâ tak-neynu bâ eytzah tovah mil-fane-kha, vâ ho-shi-eynu lâ ma-an Shâ mekha* – „Pogoară asupra noastră pacea adăpostului Tău, ajută-ne cu îndrumarea Ta cea bună. Salvează-ne cu îndurarea Ta.” Când termină, șoptește „Amin” și e surprins de faptul că aceste câteva propoziții – o simplă sumă de cuvinte – îi pot aduce un asemenea calm, chiar dacă doar pentru cele câteva clipe în care le-a rostit.

După ce trec vreo 45 de minute, aproximează el, sune-tul regulat al roților pe asfalt face loc treptat unui hure. Vitezele se schimbaseră de mai multe ori, observase Isaac, de la a treia la a doua, iar acum, în timp ce urcă un deal, la viteza întâi.

Duba se oprește. Isaac aude portierele deschizându-se și zgomotul unor pași. Ușa se deschide și simte cum o mână îl apucă de brațul drept.

— Vino cu mine, rostește cineva.

Isaac coboară din dubă. Aerul e curat și rece, adierea de vânt aducând cu sine o mireasmă de plop. Fac câțiva pași și apoi se opresc. În fața lor, o ușă de metal se deschide cu zgomot.

— Pășește cu grijă, îi spune vocea, e o treaptă.

Odată ajuns înăuntru, simte cum o mână se întinde spre ceafa lui și deznoadă batista. Când deschide ochii, Isaac vede în fața lui un bărbat care poartă o mască neagră, ca de hoț.

— Eu sunt Fratele Mohsen. Te rog să mă urmezi.

Îl urmează pe Mohsen de-a lungul unui coridor lung și îngust. Mai mulți bărbați, toți purtând măști, merg încoace

și încolo, cărând dosare. Mohsen îl conduce pe Isaac în josul unor scări, într-un beci fără ferestre, unde aerul e greu, plin de mirosul sudorii bărbaților ce se aflaseră acolo înaintea lui. În mijlocul încăperii se află o masă din lemn. Două scaune stau față în față, iar Isaac e invitat să se așeze pe unul din ele. Mohsen ia loc primul și deschide dosarul.

— Deci, Frate Amin. Cu ce anume te ocupi tu?

— Sunt gemolog și bijutier.

Mâna stângă a lui Mohsen alunecă cu grijă de-a lungul foii de hârtie.

— Informațiile noastre ne spun că faci destul de des călătorii în Israel. Așa este?

— Da.

— Cu ce scop?

— Păi, domnule, eu...

— Te rog să-mi spui „Frate”, îl întrerupe Mohsen.

Ăsta e unul dintre cele mai dificile lucruri, să te obișnuiești să te adresezi tuturor cu „frate”, „soră”, „tată”, „mamă”. Revoluția asta, ca și celelalte, voia să transforme cetățenii într-o mare familie. Odinioară existau ghilotinele pentru „frații” care se rătăceau de turmă, iar apoi au existat gulagurile. Cine știe ce-l așteaptă și pe el aici.

— Am rude în Israel... Frate. Nu există legi împotriva călătoriilor, nu?

— Frate, îți este cunoscut Mossadul?

— Am auzit de el, da, Frate. Am citit despre el.

Își ridică palma încleștată și își freacă fruntea. Sudoarea îi invadează pieptul, spatele și subsuorile. Se simte amețit, îngreșat; voma își croiește drum spre gâtlee, apoi se întoarce repede în stomac, lăsând în urmă gustul de linte nedigerată.

— Frate Mohsen, ce se întâmplă? Sunt acuzat de ceva?

Ochii lui Mohsen se îngustează în spatele măștii, în colțul lor exterior apar mici riduri.

— Văd că-ți place să treci direct la subiect, rostește el. Închide apoi dosarul, își pune mâinile butucănoase pe masă; degetul arătător al mâinii drepte e amputat cu totul. Se îndreaptă spre ușă, o deschide și, scoțând capul afară, strigă: Hossein-*agha*, adu-mi niște ceai, te rog! Durerea asta de cap mă înnebunește, mormăie el întorcându-se spre Isaac.

Această mărturisire intimă a anchetatorului său îl calmează pe Isaac.

— Uite, Frate, spune el. N-am nimic de-a face cu treburile guvernului, nici de-aici, nici din altă țară. Sunt un om de afaceri care, întâmplător, e evreu. Asta-i tot.

Mohsen se așază la loc.

— Nu-i atât de simplu. Va trebui să investigăm.

După o bătaie ușoară în ușă, în cameră intră un bărbat slab, mascat și el, care aduce o tavă veche din cupru pe care se află un pahar cu ceai și o piramidă de cubulețe de zahăr. Intră cu grijă, mergând pe vârfuri ca pentru a nu deranja discuția, și strecoară tava în fața lui Mohsen. Aroma ajunge până la Isaac peste masă; se holbează la lichidul portocaliu fierbinte din pahar. E proaspăt preparat, se vede, iar paharul – exact ca acelea pe care el și alți oameni obișnuiți le au acasă – e de felul celor numite *kamar-barik*, „cu talia subțire”, cărora li se spunea așa deoarece se subțiau la mijloc ca silueta unei femei. Isaac își cumpăraseră setul de asemenea pahare împreună cu Farnaz, în prima lor călătorie la Isfahân, cu vreo 25 de ani în urmă, la scurtă vreme de la căsătorie. În seara în care primul pahar s-a ciobit, Farnaz rămăsese nemișcată lângă chiuveță, cu apa curgându-i peste mâini. Era și el acolo,

văzuse scena de pe scaunul lui de la masa din bucătărie. „Oh, nu”, o auzise zicând. „Oh. Nu.” Când îi spusese să nu-și facă griji, că aveau să cumpere alt set, i se păruse c-o aude pufnind, dar nu era sigur. Cu Farnaz nu putea fi niciodată sigur.

Mohsen ia în gură un cub de zahăr, ridică paharul și soarbe o gură de ceai prin deschizătura din mască.

— Frate Amin, ai rude în armata israeliană.

— Da. Rudele astea sunt cetățeni israelieni. Toți bărbații israelieni sunt în armată.

— Da, bine... Mohsen frunzărește hârtiile din fața lui. Spune-mi despre soția ta... Farnaz Amin... da? Cu ce se ocupă?

— E casnică.

— Serios? Mohsen scoate o revistă, o deschide la o pagină însemnată și îi arată numele autorului unui articol, cu degetul arătător de la mâna stângă, care, spre deosebire de cel drept, e întreg: Și-atunci cine e aici? Să vedem... Mi se pare că scrie Farnaz Amin. Nu e soția ta? mai spune el și împinge revista peste masă.

Isaac privește literele ce se învârt pe pagină, una mai ilizibilă decât cealaltă, până când ochii i se opresc pe rândul respectiv: și iată-l, tipărit cu litere elegante, numele soției lui. „Rendez-vous la Palatul de Gheață” e titlul articolului, iar Isaac simte brusc răcoarea de pe ringul patinoarului, își amintește că fusese pe gheață cu Farnaz, care o ținea de mână pe micuța Shirin, alunecând pe ritmul alert al melodiilor disco, toți trei încercând să țină pasul cu Parviz, care se dădea în spectacol – ca și ceilalți adolescenți de pe ring, învârtindu-se din când în când în piruete.

— Pe vremuri scria, câte un articol pe ici, pe colo sau o traducere.

— Și totuși ai uitat să pomenesci despre asta... Mohsen dă pe gât restul de ceai, lasă pe spate capul și pune paharul pe tavă. Molfăind restul de zahăr din gură, adaugă: Patinoarul ăla era un cuib al păcatelor, îți dai seama. Iar articolul soției tale era propagandă pentru el.

Și dacă Farnaz nu așteaptă acum lângă telefon, întrebându-se de ce întârzie el atât de mult? Dacă e acum în fața unui geamăn al lui Mohsen, într-o încăpere din cealaltă parte a curții? Un fel de acid se răspândește din stomacul lui Isaac în tot restul corpului, umplând spațiile dintre mușchi și oase. Începe să asude, nu mai are voce.

— Nu, Frate, nu e ceea ce crezi, reușește el să rostească. Pur și simplu scria despre ceea ce se întâmpla în jurul ei.

— Înțeleg. Mohsen se ridică și începe să se plimbe prin încăpere, adidașii scârțâindu-i pe podea. Și încă scrie despre „ce se întâmplă în jurul ei” sau nu i se mai pare interesant?

— Păi, n-a mai scris de multă vreme. De aceea am și uitat să vorbesc despre asta. Nu s-a simțit bine în ultimul timp, Frate. E adeseori bolnavă.

— O, ce groaznic... Și cam ce-ai zice că are?

— Migrene.

În timpul ultimei călătorii la casa lor de pe plajă din nord, Farnaz dormise în cea mai mare parte a sejurului lor de 10 zile, cu excepția serilor, când durerea de cap scădea odată cu puterea soarelui, iar ea ieșea din dormitor îmbrăcată cu un pulover din lână, în ciuda căldurii de august. „A ieșit Dracula”, glumea ea, iar Shirin, încântată să-și vadă mama, dădea fuga la bucătărie să-i aducă o gustare, un castrol cu cireșe sângerii sau piersici albe.

— Frate, te rog, spune-mi. E în siguranță, nu-i așa? Vreau să spun... e acasă acum, nu?

Mohsen se uită din nou în dosar.

— În momentul ăsta foarte mulți factori sunt împotriva voastră. Cum am spus, va trebui să investigăm. Închide dosarul și-și apasă mâinile pe tâmpile. Fratele Hossein te va duce în celula ta, adaugă el.

Mohsen dispare, iar omul care adusese mai devreme ceaiul își face din nou apariția. Stă lângă ușă și îi face semn lui Isaac să-l urmeze. Mergând pe coridorul întunecat, Isaac își privește încheietura mâinii, la locul gol unde până nu de mult fusese ceasul.

— Cât e ora? întreabă el.

— Frate, îi răspunde Hossein, trebuie să înveți să nu te gândești la timp. Aici timpul nu înseamnă nimic.